

Hoofdstuk 01 Algemeen en administratief

Herziening paragraaf 01.04 Betalingsregelingen: Risicoregeling

Inclusief een gewijzigde bepaling in deelhoofdstuk 50.2 Inzameling.
Inclusief een aanvullende bepaling in deelhoofdstuk 52.5 Gebonden
bekledingsconstructies.

Vastgesteld door de RAW-Raad
Mei 2025

Definitieve tekst

Als deze definitieve tekst in het bestek van toepassing wordt verklaard, wordt het bepaalde in paragraaf 01.04 van de Standaard RAW Bepalingen 2020 vervangen door de Standaard RAW Bepalingen in deze definitieve tekst.

CROW maakt praktische kennis direct toepasbaar

Kennisplatform CROW is de drijvende kracht achter een duurzame inrichting van de fysieke leefomgeving in Nederland. We ontwikkelen collectieve kennis over infrastructuur en mobiliteit; voor én met de sector. Als kennisplatform bieden we praktische oplossingen en bevorderen we directe toepasbaarheid van deze kennis. Iedereen die een stap buiten de deur zet, ervaart het onschatbare belang van onze publicaties en richtlijnen, opleidingen, netwerken en community's.

Werken aan praktische oplossingen is voor ons vanzelfsprekend. Dat doen we met ruim 120 professionals in Ede (hoofdkantoor) en Utrecht.
CROW is een onafhankelijke kennisorganisatie zonder winstoogmerk.

CROW

Horaplantsoen 18, 6717 LT Ede
Postbus 37, 6710 BA Ede
Telefoon 0318 69 53 00
E-mail info@crow.nl
Website www.crow.nl

Copyright © 2025, CROW, Het Nationale Kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte,
Horaplantsoen 18, 6717 LT Ede (telefoon 0318-695300).
Alle rechten voorbehouden .

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van bovengenoemde stichting, behoudens de beperkingen bij de wet gesteld. Het verbod betreft ook een gehele of gedeeltelijke bewerking.

Het is verboden wijzigingen in de systematiek en de tekst aan te brengen.

CROW en degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, hebben een zo groot mogelijke zorgvuldigheid betracht bij het formuleren en redigeren van deze publicatie. Nochtans moet de mogelijkheid niet worden uitgesloten dat in deze publicatie toch onjuistheden voorkomen. Degene die van de publicatie gebruik maakt, aanvaardt daarvoor het risico. CROW sluit, mede voor al degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, iedere aansprakelijkheid uit voor schade die mocht voortvloeien uit het gebruik van deze publicatie.

Pagina 4 van 15

Verantwoording

Een toelichting op de RAW-systematiek vindt u op [www.raw.nl](https://www.raw.nl/over-raw/de-raw-systematiek) via deze link:
<https://www.raw.nl/over-raw/de-raw-systematiek>

Een algemene toelichting op deze definitieve tekst volgt hieronder. Eventuele gedetailleerde toelichtingen zijn in dit document bij de desbetreffende resultaatsbeschrijvingen en bepalingen opgenomen.

Aanleiding

In 2023 heeft CROW een enquête gehouden naar het gebruik van de Risicoregeling GWW 1995 en naar de mogelijkheden deze regeling te verbeteren.

Uit de circa 200 reacties die zijn ontvangen bleek ander andere:

- Dat de huidige regeling op zich voldoet;
- De regeling als moeilijk wordt ervaren;
- De regeling niet de mogelijkheid biedt om de wijziging van alle kosten te verrekenen (met name bouwstoffen);
- In de praktijk regelmatig de toepassing van de Risicoregeling in contracten wordt uitgesloten.

De Raad Risico- en Indexeringsregelingen, hierna te noemen 'de Raad', is verantwoordelijk voor de regeling en de uitvoering daarvan. Zij heeft op basis van de enquête besloten tot een herziening van de regeling in 2 fasen.

Fase 1: herziening van de tekst van de Risicoregeling GWW 1995

Fase 2: vaststelling van de kostengroepen en vaststellen van de wijze waarop de bijbehorende indexcijfers wordt bepaald.

Deze definitieve tekst is het resultaat van Fase 1.

Toelichting op de definitieve tekst

Bij de herziening van de Risicoregeling is nadrukkelijk gekeken naar de leesbaarheid van de tekst en de praktische toepasbaarheid. Ondanks dat de berekeningen die leiden tot het te verreken bedrag in de meeste gevallen digitaal worden uitgevoerd, acht de Raad het van belang dat ook een handmatige berekening (relatief) eenvoudig moet kunnen worden uitgevoerd.

Naast eenduidigheid en leesbaarheid is dan ook een vereenvoudiging van de regeling uitgangspunt voor de herziening.

Ten opzichte van de huidige regeling zijn in deze definitieve tekst de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Categorieën en groepen

In de oorspronkelijke regeling is het onduidelijk wat wordt verstaan onder een 'groep'. Onder een groep kan worden verstaan het totaal aan brandstoffen en het totaal aan bouwstoffen (zie Standaard 2020, artikel 01.04.06, lid 04), maar de term 'groep' wordt in de formules gebruikt voor elke afzonderlijke in de regeling opgenomen onderliggende soorten brandstoffen en bouwstoffen binnen een groep.

Voor de eenduidigheid is in de nieuwe regeling sprake van 3 'categorieën', te weten: loonkosten, energie en bouwstoffen. Elke categorie bestaat uit 1 of meer onderliggende groepen.

Alle producten binnen een groep worden met de zelfde index verrekend.

De categorieën en de onderliggende groepen worden in de regeling genoemd.

2. Van brandstof naar energie:

Zoals uit de wijziging bij punt 1. al blijkt, is de term 'brandstof' gewijzigd in 'energie'. Deze sluit naar de mening van de Raad beter aan bij de onderliggende kostengroepen. Ook met het oog op de in de toekomst mogelijk nieuwe energiebronnen lijkt dit een betere keuze.

3. Drempels voor verrekening vervallen:

De oorspronkelijke regeling kent twee drempels wanneer niet tot verrekening wordt overgegaan.

De eerste is wanneer het te verrekenen bedrag kleiner is dan € 500,-.

De tweede is als de uitvoeringsduur van het werk, gerekend vanaf de datum van aanvang korter is dan 1 jaar. Deze tweede drempel geldt voor de verrekening van loonkosten en kosten van bouwstofgroepen anders dan 'Wegenbouwbitumen' en 'Bitumineuze bindmiddelen, exclusief wegenbouwbitumen'.

Beide drempels zijn in de nieuwe regeling komen te vervallen. Verrekening van wijzigingen in kosten is daarmee voor alle kostengroepen op dezelfde manier van toepassing en geldt vanaf de datum van aanvang.

Hierbij moet worden opgemerkt dat aan de nieuwe regeling een bepaling is toegevoegd die luidt:

'Als het geraamde te verrekenen bedrag niet in verhouding staat tot de administratieve lasten die met het verrekenen gepaard gaan, kunnen opdrachtgever en aannemer in onderling overleg besluiten af te zien van verrekening of tot uitstellen van de verrekening naar een latere termijn.' (artikel 01.04.02 lid 02).

Dit om te voorkomen dat voor de verrekening van zeer kleine bedragen in verhouding hoge administratiekosten worden gemaakt.

4. Risicoregeling is altijd van toepassing

De Handleiding RAW-systematiek schrijft voor dat de Risicoregeling moet worden toegepast behalve in gevallen dat mag worden verwacht dat niet tot verrekening wordt overgegaan. Dit laatste heeft te maken met de van toepassing zijnde drempels. Voor kleinere werken met relatief weinig brandstof en 'bitumen' wordt de regeling veelal uitgesloten omdat het drempelbedrag van € 500,- naar verwachting niet wordt gehaald.

De vraag of de bestekschrijver altijd een bewuste keuze maakt bij het al dan niet uit sluiten van de regeling heeft ertoe geleid dat de nieuwe regeling in beginsel altijd van toepassing is. De zinsnede in het bestaande artikel 01.04.01 lid 03 *'tenzij het bestek anders vermeldt'* is in de nieuwe regeling niet meer opgenomen.

De RAW-Catalogus met bepalingen bevat nog wel een keuze-bepaling voor het uitsluiten van de regeling, maar daarbij is als aanwijzingstekst opgenomen dat *'dan een deugdelijke onderbouwing hiervoor moet worden opgenomen in de aanbestedingsdocumenten'*.

Het doel van de regeling om het risico op prijswijzigingen die optreden tijdens de uitvoering van het werk, voor zowel opdrachtgever als aannemer te beperken, blijft op deze manier in elk RAW-contract beter geborgd.

5. Verrekening per 4 weken

De termijn waarover verrekening kan plaatsvinden is gewijzigd van 12 weken naar 4 weken. Dit sluit aan bij de betalingsregeling van RAW waarin ook betalingstermijnen van 4 weken worden gehanteerd. Een declaratie voor verrekening van kosten kan nu eerder worden opgesteld en ingediend.

6. Tijdfactor vervalt

Een belangrijke vereenvoudiging in de regeling is het vervallen van de tijdfactor. Omdat een betalingstermijn van 4 weken in de meeste gevallen in twee kalendermaanden valt, zorgde de tijdfactor ervoor dat evenredig aan het aantal dagen binnen een kalendermaand het termijnbedrag werd verrekend met de index van die kalendermaand. Indexcijfers in het kader van de Risicoregeling worden immers per kalendermaand gepubliceerd.

Het vervallen van de tijdfactor zorgt in de meeste gevallen voor een halvering van het aantal uit

te voeren (deel)berekeningen, omdat niet meer per kalendermaand hoeft te worden berekend. Alleen wanneer een betalingstermijn van 4 weken volledig in eenzelfde kalendermaand valt geldt deze vereenvoudiging niet.
In de nieuwe regeling is de index van de maand waarin de einddatum van een termijn valt bepalend voor de uit te voeren berekening.

Van toepassing verklaren van deze definitieve tekst

Dit document 'Herziening paragraaf 01.04 Betalingsregelingen: Risicoregeling, mei 2025' kan van toepassing worden verklaard door onderstaand artikel in deel 3 van het RAW-bestek op te nemen:

01.01.01 Van toepassing zijnde bepalingen

- 01 Op dit werk zijn van toepassing de Standaard RAW Bepalingen 2020, zoals laatstelijk gewijzigd in september 2024, hierna te noemen 'de Standaard', uitgegeven door de Stichting CROW.
Tot de Standaard behoort mede, als ware zij er letterlijk in opgenomen, de door de Stichting CROW uitgegeven Errata op de Standaard, zoals deze de dag voor de uiterste datum voor het indienen van de inschrijving luidt.
- 02 De Standaard is tegen betaling verkrijgbaar bij de Stichting CROW. Bestellingen uitsluitend via de RAW-website: www.raw.nl.
De Wijziging september 2024 is afzonderlijk in pdf gratis te downloaden van de RAW-website: www.raw.nl.
De Errata op de Standaard is in pdf gratis te downloaden van de RAW-website: www.raw.nl.
- 03 In aanvulling op het bepaalde in lid 01 zijn van toepassing, de Standaard RAW Bepalingen zoals opgenomen in de definitieve tekst 'Herziening paragraaf 01.04 Betalingsregelingen: Risicoregeling, mei 2025'.
- 04 Het document 'Herziening paragraaf 01.04 Betalingsregelingen: Risicoregeling, mei 2025' is gratis als pdf-bestand te downloaden vanaf de RAW-website: www.raw.nl.

Standaard RAW Bepalingen

01 Algemeen en administratief

01.04 BETALINGSREGELINGEN: RISICOREGELING GWW 1995, VERSIE 2025

- 01.04.01 Algemeen
- 01.04.02 Wijze van verrekening
- 01.04.03 Verrekening van wijzigingen in loonkosten
- 01.04.04 Verrekening van wijzigingen in energiekosten
- 01.04.05 Verrekening van wijzigingen in bouwstofkosten
- 01.04.06 Uitvoeringsbepalingen

50 Afval- en reinigingsdiensten

50.2 Inzameling

50.24 RISICOVERDELING EN GARANTIES

- 50.24.01 Risicoregeling

52 Kust- en oeverwerken

52.5 Gebonden bekledingsconstructies

52.57 MEET- EN VERREKENMETHODEN

- 52.57.11 Bitumineus gebonden toepassing, hoeveelheden ten behoeve van de risicoregeling

01 Algemeen en administratief

01.04 BETALINGSREGELINGEN: RISICORGELING GWW 1995, VERSIE 2025

01.04.01 Algemeen

- 01 In deze regeling wordt verstaan onder:
- a. *loonkostenbestanddeel*: in de aannemingssom begrepen bedrag aan loonkosten, uitgedrukt in een percentage van de aannemingssom, welk percentage tevens geldt voor elk termijnbedrag;
 - b. *loonkostenindex*: index voor het verrekenen van wijzigingen in loonkosten;
 - c. *energiegroep*: groep van energie;
 - d. *energiekostenbestanddeel*: per energiegroep in de aannemingssom begrepen bedrag aan kosten, uitgedrukt in een percentage van de aannemingssom, welk percentage tevens geldt voor elk termijnbedrag;
 - e. *energiekostenindex*: index voor het verrekenen van wijzigingen in energiekosten, per energiegroep;
 - f. *bouwstofgroep*: groep van bouwstoffen;
 - g. *bouwstofkostenindex*: index voor het verrekenen van wijzigingen in bouwstofkosten, per bouwstofgroep;
 - h. *termijnbedrag*: bedrag van een betalingstermijn voor verricht werk en/of gedane leveranties binnen de aannemingssom, inclusief overschrijding van verrekenbare hoeveelheden;
 - i. *verrekenen*: aan de aannemer vergoeden of het op de aannemer verhalen van wijzigingen in kosten.
- 02 De door de Raad Risico- en Indexeringsregelingen vastgestelde loonkosten-, energiekosten- en bouwstofkostenindexen en de indeling in groepen van loonkosten, energie en bouwstoffen, zijn bindend voor beide partijen.
- 03 Door de Raad Risico- en Indexeringsregelingen zijn de volgende drie kostencategorieën en onderliggende kostengroepen vastgesteld:
- Loonkosten:
- 00 Loonkosten
- Energie:
- 01 Gasolie met hoog accijnstarief;
 - 03 Gasolie exclusief accijns;
 - 04 Elektriciteit.
- Bouwstoffen:
- 11 Grind en industriezand;
 - 12 Steenslag en brekerzand;
 - 13 Betonmortel;
 - 14 Betonproducten;
 - 15 Cement;
 - 16 Breuksteen;
 - 17 Kunststoffen inclusief PVC-producten, exclusief geosynthetica;
 - 18 Betonstaal;
 - 19 Staal exclusief betonstaal;
 - 20 Wegenbouwbitumen;
 - 21 Bitumineuze bindmiddelen exclusief wegenbouwbitumen;
 - 22 Mineraal asfaltmengsel inclusief energie, exclusief bitumen.

- 04 De Raad Risico- en Indexeringsregelingen heeft de bevoegdheid de kostencategorieën en onderliggende kostengroepen aan te passen.
- 01.04.02 Wijze van verrekening
- 01 Het verrekenbare bedrag moet als afzonderlijke declaratie worden ingediend, als bedoeld in de UAV, paragraaf 40.
- 02 De verrekening vindt plaats in termijnen van vier weken, waarbij de eerste termijn verschijnt op de vierde maandag na de datum van aanvang van het werk.
- 03 Als het geraamde te verrekenen bedrag niet in verhouding staat tot de administratieve lasten die met het verrekenen gepaard gaan, kunnen opdrachtgever en aannemer in onderling overleg besluiten af te zien van verrekening of tot uitstellen van de verrekening naar een latere termijn. Een dergelijk besluit wordt aangetekend in het weekrapport, als bedoeld in de UAV, paragraaf 27.
- 04 De verrekening vindt plaats met behulp van:
- het in het bestek vermelde loonkostenbestanddeel;
 - een of meer in het bestek vermelde energiekostenbestanddelen;
 - de in de ontleding van de aannemingssom vermelde bedragen voor leveranties van bouwstoffen waarvoor een afzonderlijke bestekspost is opgenomen, tenzij op deze leveranties de risicoregeling is uitgesloten;
 - de artikelen 01.04.03, 01.04.04 en 01.04.05.
- 05 Declaraties die worden ingediend na de oplevering respectievelijk na het einde van de onderhoudstermijn, komen uitsluitend voor betaling in aanmerking als deze declaraties zijn ingediend binnen drie maanden na publicatie van de op de laatste termijn betrekking hebbende indexen.
- 01.04.03 Verrekening van wijzigingen in loonkosten
- 01 De verrekening van wijzigingen in loonkosten vindt plaats volgens de formule:
- $$Vl = \frac{Ln - La}{La} \cdot Lb \cdot T$$
- Hierin is:
- Vl = de te verrekenen loonkosten per betalingstermijn;
- Ln = de loonkostenindex op de einddatum van de termijn waarover verrekening plaatsvindt;
- La = de loonkostenindex op de uiterste datum voor het indienen van de inschrijving;
- Lb = het loonkostenbestanddeel (in procenten);
- T = het termijnbedrag.

01.04.04 Verrekening van wijzigingen in energiekosten

- 01 De verrekening van wijzigingen in energiekosten vindt plaats volgens de formule:

$$Ve = \frac{En - Ea}{Ea} \cdot Eb \cdot T$$

Hierin is:

Ve = de te verrekenen kosten van een energiegroep per betalingstermijn;

En = de energiekostenindex op de einddatum van de termijn waarover verrekening plaatsvindt;

Ea = de energiekostenindex op de uiterste datum voor het indienen van de inschrijving;

Eb = het energiekostenbestanddeel van de betreffende energiegroep (in procenten);

T = het termijnbedrag.

01.04.05 Verrekening van wijzigingen in bouwstofkosten

- 01 De verrekening van wijzigingen in bouwstofkosten vindt per bouwstofgroep plaats voor de bouwstof waarvoor in het bestek een afzonderlijke resultaatsverplichting voor het leveren is opgenomen, tenzij op deze leveranties de risicoregeling is uitgesloten.
Verrekening vindt plaats volgens de formule:

$$Vb = \frac{Bn - Ba}{Ba} \cdot Tg$$

Hierin is:

Vb = de te verrekenen kosten van een bouwstofgroep per betalingstermijn;

Bn = de bouwstofkostenindex op de einddatum van de termijn waarover verrekening plaats vindt;

Ba = de bouwstofkostenindex op de uiterste datum voor het indienen van de inschrijving;

Tg = het gedeelte van het termijnbedrag dat betrekking heeft op het leveren van bouwstoffen in de desbetreffende bouwstofgroep.

01.04.06 Uitvoeringsbepalingen

- 01 Prijswijzigingen in loonkosten, energiekosten en bouwstofkosten die optreden na de in de aannemingsovereenkomst bepaalde oplevertermijn, termijnverlenging daaronder begrepen, worden verrekend met de index zoals deze luidt op de datum van de in de aannemingsovereenkomst bepaalde oplevertermijn, termijnverlenging daaronder begrepen.
- 02 Bestekswijzigingen worden als afzonderlijke werken beschouwd. Ook hierop is de verrekening van wijziging in loonkosten, energiekosten en bouwstofkosten van toepassing.

50 Afval- en reinigingsdiensten

50.2 Inzameling

50.24 RISICOVERDELING EN GARANTIES

50.24.01 Risicoregeling

- 01 Voor zover niet anders in het bestek is vermeld, bedraagt het loonkostenbestanddeel als bedoeld in artikel 01.04.02, lid 04, 65% van de aannemingssom.
- 02 Voor zover niet anders in het bestek is vermeld, bedraagt het energiekostenbestanddeel voor kostengroep 01 'Gasolie met hoog accijnstarief' als bedoeld in artikel 01.04.02, lid 04, 5% van de aannemingssom.

Toelichting:

Deze bepalingen, zoals opgenomen in de Standaard RAW Bepalingen 2020, zijn tekstueel aangepast aan de nieuwe regeling met verwijzing naar een gewijzigde lidnummer in artikel 01.04.02.

52 Kust- en oeverwerken

52.5 Gebonden bekledingsconstructies

52.57 MEET- EN VERREKENMETHODEN

52.57.11 Bitumineus gebonden toepassing, hoeveelheden ten behoeve van de risicoregeling

- 01 Voor de toepassing van de verrekening van wijziging van kosten voor de levering van bitumen volgens kostengroep 20 'Wegenbouwbitumen' en voor de levering van mineraal asfaltmengsel volgens kostengroep 22 'Mineraal asfaltmengsel inclusief energie, exclusief bitumen' overeenkomstig de risicoregeling als bedoeld in paragraaf 01.04, worden de hoeveelheden aangehouden die zijn berekend met behulp van de percentages die bij het vooronderzoek ten behoeve van het vaststellen van de mengselsamenstelling zijn bepaald.
- 02 In het door de aannemer te leveren wegenbouwbitumen en mineraal asfaltmengsel zijn tevens begrepen wegenbouwbitumen en mineraal asfaltmengsel die aanwezig zijn in asfaltgranulaat dat afkomstig is van al dan niet uit het werk vrijkomend asfaltbeton.

Toelichting:

Een bepaling van deze strekking was opgenomen in de Risicoregeling (Standaard 2020, artikel 01.04.02, lid 06)

Het betreft hier echter geen onderdeel van de regeling, maar een hoeveelheidsbepaling voor het vaststellen van hoeveelheden die in aanmerking komen voor verrekening.

Deze bepaling die betrekking heeft op bitumineus gebonden bekledingsconstructies wordt met de vaststelling van de nieuwe regeling verplaatst naar het betreffende deelhoofdstuk 52.5.

RAW-Catalogus met bepalingen

01 Algemeen en administratief

01.04 BETALINGSREGELINGEN: RISICOREGELING GWW 1995, VERSIE 2025

01.04.01 Algemeen

- 01 De risicoregeling als bedoeld in de Standaard, paragraaf 01.04, is niet van toepassing.

Aanwijzingstekst:

De risicoregeling is in beginsel altijd van toepassing.

De risicoregeling alleen uitsluiten als daartoe zwaarwegende/gegronde redenen bestaan. In dat geval een deugdelijke motivatie voor deze zwaarwegende/gegronde redenen opnemen in de aanbestedingsdocumenten.

01.04.02 Wijze van verrekening

- 01 Het loonkostenbestanddeel, als bedoeld in de Standaard, artikel 01.04.02, lid 04, bedraagt ...% van de aannemingssom.

Aanwijzingstekst:

Geraamd percentage aan loonkosten dat voor verrekening in aanmerking komt invullen.

- 02 De energiekostenbestanddelen, als bedoeld in de Standaard, artikel 01.04.02, lid 04, bedragen de hierna genoemde percentages van de aannemingssom:

	Energiegroep	Percentage (%)
01	Gasolie met hoog accijnstarief	...
03	Gasolie exclusief accijns	...
04	Elektriciteit	...

Aanwijzingstekst:

Uitsluitend voor de op het werk betrekking hebbende energiegroepen het geraamde bijbehorende percentage dat voor verrekening in aanmerking komt invullen.

- 03 De energiekostenbestanddelen, als bedoeld in de Standaard, artikel 01.04.02, lid 04, bedragen totaal ...% van de aannemingssom.
De aannemer geeft binnen 15 dagen na de datum van opdracht onderbouwd aan welke verdeling wordt toegepast op de kostengroepen:
- 01 Gasolie met hoog accijnstarief
 - 02 Gasolie exclusief accijns
 - 04 Elektriciteit

Aanwijzingstekst:

Deze bepaling opnemen wanneer de aannemer de verdeling van de energiekostengroepen kan opgeven die aansluit bij de door hem voorziene wijze van uitvoering van het werk en het daarvoor in te zetten materieel.

Het totale geraamde percentage dat voor verrekening in aanmerking komt invullen.